

noči sedi v muzeji in dela. Vkljub izrečenemu nasprotovanju Dežmanovemu izrekla mu je njegova stranka zahvalo za vredovanje navedenih zbirk.

Adresa

do presvitlega cesarja,

katero so narodni poslanci v Kranjskem deželnem zboru dne 5. oktobra 1878. l. predložili, da se Njegovemu Veličanstvu odpošlje.

Vaše c. in kr. apostoljsko Veličanstvo!

Najudanejši deželni zbor vojvodine Kranjske, začeni novo dobo zborovanja, bliža se Najvišjemu prestolu Vašega c. in kr. Veličanstva, da na novo potrdi starodavno zvestobo in udanost do svojega vladarja in njegove presvite rodovine.

Pred vsem izrekamo Vašemu Veličanstvu svojo najtoplejšo zahvalo, da je po Vašega Veličanstva ukazu zmagonosna Avstrijska armada zasedla Besno in Hercegovino, da izvrši imenitno zgodovinsko nalogo, ter osvobodi kristjanske Slovence od krutega turškega jarma.

Dasi je na tisoče in tisoče naših slovenskih sinov na klic svojega najvišjega vojaškega poveljnika moralo zapustiti svoj dom in svoje rodovine, doprinašali smo in radi še v prihodnje doprinesemo vse žrtve v veseli nadi, da iz prelite krvi hrabrih junakov Avstrijske armade zacvete in se razvije zlata svoboda in blagor dozdej grozno zatiranemu jugoslovanskemu narodu v Turčiji.

Čim večja bremena pa nam in celi Avstriji naklada osvobojenje in urejenje teh, pod turškim trinoštvom siino zanemarjenih dežel, tem bolj nas sili patriotična dolžnost, da odkrito povemo Vašemu Veličanstvu, kar nam srce teži in nas z opravičenim strahom navdaja, da ne bi iz strankarskih vplivov za naše veleslavno cesarstvo narastli nevarni, pogubljivi nasledki, da ne bi silni pritisk zdaj vladajočih mož preveč oslabil duševne in gmotne moči naroda, kateri je vedno bil in ostane krepek bramovec južnih mej proti vsem sovražnikom presvite Habsburške dinastije in Avstrijskega cesarstva.

Ko je Vaše Veličanstvo 19. maja 1878. Kranjski deželni zbor po nasvetu ministerstva razpustiti blagovolilo, dasi njegova postavna doba še ni bila potekla, in ko smo kmalu potem bili k novim volitvam pozvani, smo pričakovali, da se bodo volitve ustavno in postavno vršile, pričakovali smo, da vlada in vladni organi bodo ostali nepristranski, in da ne bodo pomagali v ta namen, da se uduši pravo mnenje davkoplačevalnega prebivalstva, ter se zastopniki ogromne večine naroda v deželnem zboru potisnejo v manjšino.

Uže volilni red za vojvodino Kranjsko od 26. februarja 1861 je tako pristransko napravljen, da ima kmetško ljudstvo, — in ravno to je pravo jedro naše dežele kakor sploh celega cesarstva, — nerazmerno malo poslancev proti mestom, zlasti pa proti takozvanemu velikemu posestvu, ki skoro tretjino poslancev v zbornico pošilja, dasi taka predprava ni niti v njegovi gospodarstveni veljavi, niti v znesku od njega plačanega davka utemeljena.

Kranjski deželni zbor je v najudanejših adresah 30. avgusta 1870. in 14. oktobra 1871. naglašal nujno potrebo, da se deželni volilni red prenaredi in popravi z ozirom na potrebe dežele, po razmerah davkovskih in drugih bremen, ter z ozirom na število davkoplačevalcev v raznih skupinah. Tačasne vlade žalibože naših

prošenj in želja niso hotele priporočiti Vašemu Veličanstvu, in Kranjska dežela je morala lani voliti na podlagi starega volilnega reda, voliti pod nezaslišanim pritiskom vladnih organov, da ne govorimo o naravnost nepostavnih, po kazenskem zakoniku kaznivih činih, ki so, da si objavljeni, še dozdej nekaznovani ostali.

Britkim srcem čuti slovenski narod na Kranjskem, pa tudi v sosednjih deželah, da se narodna ravnopravnost, brez katere je cel obstanek mnogojezične Avstrije nemogoč, niti v naših šolah, niti v uradih dejansko ne izvršuje, da možje, katerim je zaupanje Vašega Veličanstva izročilo krmilo države, povsod izpodkopavajo koren našemu narodnemu bitju, in tako narodu opravičen strah za njegovo bodočnost in existenco vzbujajo.

Vaše Veličanstvo!

Uže tačas, ko je Vaše Veličanstvo v prvič blagovolilo deliti svojo vladarsko oblast z ljudskimi zastopi, že tačas pred tridesetimi leti so zaupni možje celega slovenskega naroda, kateri v številu enega in pol milijona skupno živi v ozemlju od Drave in Mure do jadranskega morja, in iznad Triglava do Sotle in Kolpe, in čegar naravno središče je Kranjsko z glavnim mestom Ljubljana naglašali in v prošnjah do vlade razodevali goreče želje celega slovenskega naroda, da se naj vsi Vašemu Veličanstvu verno udani Slovenci združijo v eno administrativno in če mogoče državopravno celoto.

Tudi Kranjski deželni zbor je v svojih adresah do Vašega Veličanstva 30. avgusta 1870. in 14. oktobra 1871. poudarjal velike koristi tega združenja, vsled katerega bi slovenski narod ne samo svoje pravice in koristi lahko varoval, ampak se tudi za skupne državne namene s tisto trdnostjo potezal, katero bi mu združena moč dajala.

Kranjski deželni zbor bi zanemarjal svoje svete dolžnosti do lastnega naroda, ako bi tudi zdaj ne ponavljal stare prošnje vseh Slovencev, zanašaje se na enako ljubezen vseh svojih narodov in pričakovaje, da bode modrosti vašega Veličanstva gotovo mogoče najti sredstva in pota, da bi se zadostovalo tej vedno glasneje in glasneje razodevani živi želji vseh Slovencev po združenju slovenskih pokrajin v eno celoto.

Pa tudi z ozirom na splošne državne razmere moramo poudarjati resnico, da ustava pod vladajočo sistemo ne v najmanjši meri ni obrodila sadu, ki so ga nekateri krogi tako zaupljivo od nje pričakovali, ker ne samo da narodov ni pomirila in blagostanja države prav nič ni zboljšala, je temveč nasprotstvo med narodi poostrija in njihova bremena tako pomnožila, da se revščina očitno čedalje bolj širi med ljudstvom.

Uzroki vseh teh nadlog iskati so najprvo v nenaravnem državnem zastopu, oziroma v nepravičnem volilnem redu, kateri je kriv, da večina državnega zbora se reprezentuje večine Avstrijskega prebivalstva, da se torej ne opira na večino narodov in zato nima potrebne moči, da bi obrnila državo na boljši tir.

Negotovo je Evropsko stanje; mir sveta ne stoji na mirnem stalu. Čas zna priti, ko država potrebuje trne složnosti in radovoljne požrtvovalnosti svojih narodov. Sveta dolžnost Avstrijskih državnikov je torej, narode zadovoljiti in navdušiti za skupne državne interese pod preblago prislovico Vašega Veličanstva: „Viribus uniis“. To pa je le mogoče na podlagi enake pravice do vseh.

Najzvestejše udani deželni zbor poklada tedaj pred Vaš prevzvišeni prestol preponižno prošnjo:

„Vaše Veličanstvo naj blagovoli poklicati na državno krmilo može, katere je resna volja, ustavne pravice po Vašem Veličanstvu vsem narodom najmilostivejše podeljene, zagotoviti na podlagi resnične ravnopravnosti

in pravičnega narodnega zastopa, ter potem potu narediti oni blagonosni mir med narodi, ki edini stvarja znotraj srečno, na zunaj mogočno Avstrijo.“

Bog ohrani, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

Dr. J. Bleiweis. Dr. J. Vošnjak. Dr. V. Zarnik. L. Svetec. Karl Klun. V. Pfeifer. Grof Barbo. O. Detelja. F. Potočnik. A. Navratil. Pakiž. Lavrenčič. Dr. Poklukar L. Robič. A. Kobler.

Naši dopisi.

V Gorici 7. okt. — Kaj lepo svečanost smo imeli včeraj, ki jo je tudi krasno vreme, kakoršnega nismo še skoraj imeli letos, poveljevalo. Naš prevz. kneznadškof so posvetili škofa Porečkega, prečastitega gosp. dr. Ivana Glavina-o. Sv. opravilo se je pričelo ob 9. uri dop. in končalo po 11^{1/2}. Nazoči so bili še trije drugi škofi, Tržaški in Ljubljanski, kot glavna assistenta, in (lat.) nadškof Carigrajski (in partibus), prijatelj novoposvečencu, kateri se je z njim seznanil v zavodu pri sv. Avgustinu na Dunaji pred 24 leti. Posvečevanje se je vršilo natančno in gladko po Rimskem pontifikalu. Razen prisege pred mašo je bilo najpomembljive in ginljivše maziljenje glave in rok in pa dotično petje, poprej še polaga rok vseh štirih škofov, potem izročba pastirske palice, poljubovanje med novoposvečencem in unimi škofi; pozneje skupno obhajilo, ko sta se namreč posvečevavec in posvečenec z isto sv. hostijo in z istim kelihom obhajala; slednjič vmeščevanje (intronisacija) in slovesni škofovski blagoslov. Mons. Glavina-vo obnašanje je jako dostojno častljivo — res škofovsko. Posebno poveljevala pa je vso nenavadno slavnost veličanstvena podoba velečastitljivega sivčka-konsekratorja, našega prevz. kneza, ki so vse dolgo opravilo z mladeniško krepostjo in ročnostjo opravljali. In to je tretji tak obred, ki so ga včeraj opravili. Pred 20 leti (2. maja 1858.) so posvetili v Gorici sedanjega Tržaškega škofa, mons. Jurja Dobrila-o, leta 1875. pa (5. sept.) Ljubljanskega knezoškofa dr. Iv. Kr. Pogačarja v Ljubljani. Malo kedaj se menda primeri, da bi imel škof posvečevavec tri svojih posvečencev krog sebe. — Naši Goričani so radi gledali tudi Carigrajskega nadškofa, mons. Grasselli a, ki nosi sivo brado in posebno pepelnato obleko. Mož je prav bistroumen, učen in olikan; govori, razen italijanskega in latinskega tudi prav dobro nemški, turški in še druge jezike. Bil je že tudi v Ameriki (kot glavni komisar svojega Minoritovskega reda). Mašnik je od leta 1849., v škofa posvečen l. 1874., nadškof postal decembra tistega leta. Od sultana je dobil letos (m. marcija) red Medžidje, Rojen je leta 1827. v Dolo-u (v škofiji Padovanski). — Izmed odlične gospôde v cerkvi pričujoče naj imenujem g. namestnika Primorskega eksc. barona Pino-a; 4 kanonike Isterske: kapitularni vikarja, mons. Silič-a in mons. Cleva o iz Poreča, in 2 kanonika Puljske cerkve; dalje 2 zastopnika Porečkega mesta; gosp. vit. Alber-ja, morskega gubernija predsednika iz Trsta i. dr. Izmed naših domačih velikašev so bili v cerkvi in pozneje pri obedu c. k. dvorni svetovavec baron Fr. Rechbach, deželni glavar vitez Pajer, dvorni svetovavec (deželni glavarja namestnik) g. Andr. Winkler; župan dr. Deperis; državni in deželni poslanec g. Fr. grof Coronini in drugi. — Ob 2. uri je bil slavnostni obed pri našem kn. nadškofu; udeležilo se ga je 33 oseb. Napitnice so se vrstile tako-le: Nj. eksc. g. konsekrator so napili papežu (po ital.); novi škof dr. Glavina cesarju (po nemški); nadškof Graselli svojemu prijatlu mons. Glavina-i (v dolgem klasičnem latinskem go-

voru); g. namestnik baron Pino našem nadškofu (po nemški); naš nadškof zmagonosni Bosenski armadi in nje zastopniku felgcajgm. grofu Iv. Coronini-u (nemški), g. škof Glavina g. namestniku baronu Pino-tu (nemški); naš nadškof drugim škofom assistentom (nemški); dr. Deperis škofijama Porečko-Puljski (po ital.) — Deželni zbor je bil z 10. sejo sklenjen v soboto večer. Pobirke njegovih letošnjih obravnjav in sklepov bodem podajal prihodnjič. *)

Iz doljnega Zemona na Notranjskem. — Mnogo gostov je letos našo okolico obiskalo; med njimi imenujem posebno prečastitega gosp. prof. Marna iz Ljubljane in pa prof. A. Müllner-ja iz Maribora, neutrudljivega preiskovalca starin, ki je narisal več podob, med drugimi tudi naše „gradišče“, na katerem se je mnogo Rimskih starin prejšnja leta izkopal. Letos je neki kmetič izkopal izpod neke velike skale kos prstene posodice, lepo črno-rudeče pobarvane. Vlani sem mu jaz izročil mnogo starinskih ostankov, prejšnja leta pa sem enacih ostankov poslal slavnemu Kukuljeviču v Zagreb. — V nedeljo 15. dne u. m. je bil tu v Trnovem shod čebelarjev, žalibog, slabo obiskan, kajti sešlo se jih je le 14. Vzrok temu je bil posebno ta, da shod ni bil dovolj razglašen. Nekoliko orodja in panjev se je razdelilo med deležnike. Vodja Slapenske sadje- in vinorejske šole je poslal mojemu sestrancu navod o ravnaji sadnega mošta, ki roma zdaj iz rok v roke in za katerega smo gosp. Dolencu jako hvaležni. Jablana je zadela letos pri nas neka plesnoba, enaka grozdni, to je, grintova so. Škrljov.

Iz Lahovič pri Cerkljah 8. sept. M. B. (Po naključbi zakasnjeno.) Naj se zopet oglašim v predragih nam „Novicah“ in kaj malega poročam iz naše vasi, iz katere le redkokrat kak glas doide časnikom, za katere se, žalibog, le vse premalo brigajo naši rojaki, čeravno bi vsaj vsaka vasica morala imeti vsaj po par „Novic“, ki še posebno tudi za poduk kmetijskih gospodarjev skrbijo. Na poduku pa stoji svet in njega napredek. — Z letino smo zadovoljni. Rž, pšenica, ječmen, fižol, in še posebno oves se je letos pri nas prav fino obnesel, dobre naše konjiče bomo mogli dobro rediti. Pšenici cena je pri nas mernik po 2 gold. 35 kr., rži 1 gold. 90 kr., ječmenu 2 gold., ovsu po 75 kr., tudi proso se je dobro obneslo; Bog daj, da bi tudi ajde, zelja in repe bilo obilo. Turšica je bogato obrodila, lan tudi se je dobro obnesel, kjer ni polegel ali kjer ga ni veter zmedel, zato se terice hvalijo z njim. Sadja je obilno dozorelo. Čebele so tudi mnogo lepega medu nabrale, ker so imele dosti izvrstne paše; funt medu je pri nas po 25 kr., češpelj pa dobiš pol zastonj pol za denar. — Še nekaj naj omenim. Danes je Mali Šmarn. Jutro je lepo jasno in dan vesel. Že včeraj popoldan so začeli možnarji pokati in čuje se zvonov lepo pritrkovanje, ljudi vrè v cerkev od vseh strani, ki so bili lepo pogosteni po dobrovoljnih naših krčmarjih, ki še z bobom postrežejo odhajajoče goste. Stara navada je namreč ob žegnanji, da ob eni uri začno pritrkavati, potem se sliši vriskanje in petje; pastirji koj ženejo svojo živinico na pašnike. Ker je pastir, ki jo prvi prižene, najbolj čislán, zato se skušajo in čujejo več ur, da ne bi zamudili pašnika pred 3. uro zjutraj, onemu, kateri zadnji žene živino, pravijo: „pominek pogodal“, kateri pa prvi, „šiso predrl“. — Tudi pri nas so nekatere hiše zelo žalostne, katerih gospodarje so v Bosno poklicani. Bog dodeli kmalu mir in reši brate naše silovitega Turškega jarma!

Iz Kroke 8. oktobra. (Čitalnica naša) 13. dne o prejemu nove družtvu darovane zastave napravi veselico